

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**
Miroslaw Wróblewski

Warszawa, 13-09-2024

DOL.401.271.2024.WL.TG

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS. 180M, 265, 20M
Data wpływu 17.09.2024

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu RP

elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP
/KSRP/SkrytkaESP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z 5 lipca 2024 r. (data wpływu do Urzędu Ochrony Danych Osobowych 12 lipca 2024 r.), znak: SPS-WP.020.176.5.2024, działając na podstawie art. 57 ust. 1 lit. c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/679¹, powoływanego dalej z zastosowaniem skrótu „rozporządzenie 2016/679”, oraz art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych², uprzejmie informuję, że do przedstawionego poselskiego projektu **ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy** (druk sejmowy nr 556) (przedstawiciel wnioskodawców Pan Poseł Michał Gramatyka), powoływanego dalej z zastosowaniem skrótu „projekt”, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych jako organ nadzorczy przedstawia **następujące uwagi**.

Nie negując zasadności przyjmowania nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych, których celem jest zapewnienie możliwie największej partycypacji obywateli w procesie wyborczym, organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych zauważa, że przepisy prawa wprowadzające te

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 1 ze zm.).

² Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).

rozwiązania winny cechować się daleko idącą jednoznacznością i przejrzystością. Dotykają one przecież sfery przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych (art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679), to jest danych ujawniających poglądy polityczne, a częściowo też przekonania religijne lub światopoglądowe³, przetwarzanie których to danych obwarowane jest koniecznością spełnienia rygorystycznych warunków⁴.

Niestety, przedłożony Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych do zaopiniowania projekt powyższych wymagań nie spełnia, jest bowiem skonstruowany w taki sposób, że bez odwołania się do – przewidzianego w jego treści (art. 160 § 9 ustawy – Kodeks wyborczy⁵, powoływanej dalej z zastosowaniem skrótu „Kodeks wyborczy”, dodawany przez art. 1 pkt 1 lit. b projektu) – rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów nie sposób ustalić nawet podstawowego zarysu przyjętego w nim modelu przetwarzania danych osobowych osób udzielających poparcia drogą elektroniczną kandydatowi lub liście kandydatów startujących w wyborach.

Na podstawie przepisów projektu nie da się określić ról poszczególnych podmiotów (Państwowej Komisji Wyborczej⁶, Krajowego Biura Wyborczego⁷, komitetu wyborczego⁸) w procesie udzielania przez obywatela (wyborcę) poparcia drogą elektroniczną kandydatowi lub liście kandydatów startujących w wyborach, z którym to procesem wiąże się przetwarzanie danych osobowych tego obywatela⁹ ujawniających, choćby pośrednio, jego poglądy polityczne¹⁰, a niekiedy także przekonania religijne lub światopoglądowe¹¹. Z przepisów projektu wynika jedynie, że Państwowa Komisja Wyborcza prowadzi Portal zgłaszania kandydatów lub list kandydatów w wyborach powszechnych¹², zwany dalej „Portalem”, którego obsługę zapewnia Krajowe Biuro Wyborcze¹³,

³ W myśl art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679: „Zabrania się przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych [...]”. Wyjątki od tego zakazu zawiera art. 9 ust. 2 rozporządzenia 2016/679.

⁴ Vide art. 9 ust. 2 rozporządzenia 2016/679.

⁵ Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 ze zm.).

⁶ Art. 160 § 1 pkt 11 Kodeksu wyborczego, dodawany przez art. 1 pkt 1 lit. a projektu.

⁷ Art. 160 § 5 Kodeksu wyborczego, dodawany przez art. 1 pkt 1 lit. b projektu.

⁸ Art. 160 § 6 Kodeksu wyborczego, dodawany przez art. 1 pkt 1 lit. b projektu.

⁹ W myśl art. 160 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego, dodawanego przez art. 1 pkt 1 lit. b projektu, osoba udzielająca poparcia drogą elektroniczną kandydatowi lub liście kandydatów startujących w wyborach musi podać: nazwisko, imię, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL.

¹⁰ Choćby w przypadku udzielenia poparcia liście kandydatów partii politycznej – art. 160 § 7 pkt 4 Kodeksu wyborczego, dodawany przez art. 1 pkt 1 lit. b projektu.

¹¹ Przykładowo – udzielenie poparcia kandydatowi/liście kandydatów reprezentującemu/reprezentującej jednoznaczne, ideologicznie uwarunkowane stanowisko co do roli zasad wiary w życiu publicznym, czy to pozytywne, czy to negatywne.

¹² Vide przyp. 6.

¹³ Vide przyp. 7. Co samo w sobie budzi kontrowersje, gdyż w obowiązujących przepisach Kodeksu wyborczego kwestie związane z podpisami poparcia wyborców pozostawały w gestii organów wyborczych: okręgowych komisji wyborczych – art. 212, art. 216 i art. 217 Kodeksu wyborczego, Państwowej Komisji Wyborczej – art. 304 Kodeksu wyborczego, gminnych komisji wyborczych – art. 428–430 Kodeksu wyborczego, powiatowych komisji wyborczych – art. 428–430 w zw. z art. 450 i

a komitet wyborczy zamieszcza w Portalu formularz poparcia kandydatów lub list kandydatów drogą elektroniczną, zwany dalej „formularzem elektronicznym”¹⁴. Wszystkie zaś pozostałe zagadnienia dotyczące przepływu danych obywatela¹⁵ w związku ze skorzystaniem przez niego z Portalu z wykorzystaniem formularza elektronicznego regulować ma rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów¹⁶.

Nie może zyskać akceptacji Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, w świetle art. 51 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹⁷, taka konstrukcja projektu, zgodnie z którą **całokształt unormowań odnoszących się do problematyki przetwarzania danych osobowych znajduje się (a właściwie – ma się znaleźć) w rozporządzeniu, a nie w ustawie**. Już ta wadliwość projektu przesądza o negatywnym stanowisku organu właściwego w sprawie ochrony danych osobowych wobec jego postanowień, a nie umknęło jednocześnie uwadze tego organu, że – opisane wyżej – **kluczowe rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów nie zostało przedstawione razem z projektem, co stanowi naruszenie zasady przejrzystości z art. 5 ust. 1 lit. a) rozporządzenia 2016/679**¹⁸.

Poczynione ustalenia prowadzą do wniosku, że projekt w przedłożonym do zaopiniowania kształcie nie spełnia, statutowanych w art. 9 ust. 2 lit. g) rozporządzenia 2016/679¹⁹, wymagań warunkujących uznanie go za akt prawa państwa członkowskiego legalizujący przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych, którymi są dane ujawniające poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe.

Dlatego Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych sugeruje i uprzejmie wnosi o jego gruntowne poprawienie i uzupełnienie o regulacje zapewniające ochronę praw podstawowych osób (obywateli, wyborców) udzielających poparcia drogą elektroniczną kandydatowi lub liście kandydatów

art. 457 § 3 Kodeksu wyborczego oraz wojewódzkich komisji wyborczych – art. 428–430 w zw. z art. 459 i art. 464 Kodeksu wyborczego, a nie Krajowego Biura Wyborczego.

¹⁴ Vide przyp. 8.

¹⁵ Vide przyp. 9.

¹⁶ W świetle dyspozycji art. 160 § 9 pkt 2 i 3 Kodeksu wyborczego, dodawanego przez art. 1 pkt 1 lit. b projektu, Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, ma określić w rozporządzeniu: „[...] 2) sposób udostępniania w Portalu formularza elektronicznego, 3) sposób przekazania uwierzytelnionych formularzy elektronicznych właściwym komitetom wyborczym [...]”.

¹⁷ Art. 51 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że: „Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby”.

¹⁸ W myśl art. 5 ust. 1 lit. a) rozporządzenia 2016/679: „Dane osobowe muszą być:

a) przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą (»zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość«) [...]”.

¹⁹ Zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. g) rozporządzenia 2016/679: „Ust. 1 [art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679] zabraniający przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych, w tym danych ujawniających poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe – przyp. Autora] nie ma zastosowania, jeżeli spełniony jest jeden z poniższych warunków: [...] g) przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym, na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które są proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie naruszają istoty prawa do ochrony danych i przewidują odpowiednie i konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą [...]”.

startujących w wyborach, deklarując swoje dalsze eksperckie wsparcie w przypadku dokonania takiego uzupełnienia.

Jeśli Projektodawca zdecyduje się poprawiać/zmieniać projekt, to – by zapewnić jego zgodność z przepisami o ochronie danych osobowych dotyczącymi przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych – winien w pierwszej kolejności przejrzeć i określić w unormowaniach Kodeksu wyborczego, nie zaś w (enigmatycznym) rozporządzeniu, rolę poszczególnych podmiotów²⁰ w procesie udzielania przez wyborcę (obywatela) poparcia drogą elektroniczną kandydatowi lub liście kandydatów startujących w wyborach. Z takim przyporządkowaniem ról ww. podmiotom wiąże się też konieczność wskazania w projekcie (ściślej – nowelizowanych przepisach Kodeksu wyborczego) celu (celów), dla realizacji którego (których) podmioty te mają przetwarzać dane takiego wyborcy. Już na tym etapie Projektodawca powinien przy tym rozstrzygnąć, sygnalizowane przez organ właściwy w sprawie ochrony danych osobowych²¹, wątpliwości co do zasadności udziału w tym procesie Krajowego Biura Wyborczego.

Uregulowanie w ustawie ról i celów przetwarzania danych osobowych powinno być powiązane z ustaleniem zasad przepływu danych wyborcy korzystającego z Portalu z wykorzystaniem formularza elektronicznego, z jednoznacznym przypisaniem w przepisach projektu, który podmiot za co odpowiada w tym procesie.

Wreszcie ostatnim elementem koniecznej regulacji projektu jest retencja danych wyborcy (obywatela) udzielającego poparcia drogą elektroniczną kandydatowi lub liście kandydatów startujących w wyborach, to jest wprowadzenie okresu przechowywania tych danych i wyznaczenie podmiotu zobligowanego do ich usunięcia (zniszczenia). Przy normowaniu tej kwestii uwadze Projektodawcy nie powinien umknąć obowiązujący art. 8a Kodeksu wyborczego.

W opinii organu nadzorczego w niniejszej sprawie, ze względu na charakter danych osobowych, które mają być przetwarzane na podstawie przepisów projektu, zasadnym wydaje się przeprowadzenie przez projektodawcę oceny skutków dla ochrony danych, o której mowa w art. 35 rozporządzenia 2016/679.

Łączę wyrazy szacunku,

Mirosław Wróblewski

Prezes Urzędu

Ochrony Danych Osobowych

/-dokument w postaci elektronicznej
podpisany kwalifikowanym podpisem
elektronicznym /

²⁰ Vide str. 2 niniejszego pisma.

²¹ Vide przyp. 13. zdanie drugie.